

In memoriam.

Ave Alavainu

4.10.1942 – 3.04.2022

*

Eesti naine , olgu noor või vana,
olema peab kindlalt seda meelt,
et ta kannab edasi me keelt,
kombestikku, haprakest kultuuri,
koduhoitu, looduslähedust,
usku, lootust, allesjäänud juuri,
väga lihtsat ehtsat emadust.

Eesti naine, olgu noor või vana,
olema peab kindlalt seda meelt,
et ta hälbida ei tohi sellelt teelt,
mis on esivanematest pandud maha
selleks, et me käiks seal püstipäi:
kes on ees, et vaataks selja taha
järgi oodates ka neid, kes maha jäid.

Eesti naine, olgu noor või vana,
olema peab kindlalt seda meelt,
et ta kaitseb Eesti maad ja keelt,
lapsi, loomi, õhku, vett ja loodust,
et ta kannab uhkelt oma leinad,
jagab rõõmusid ja kõike Looja loodut –
endakaitseks sisemised seinad.

Iial keegi ei saa kohutada
naist, kes seesmiselt on nõnda vaba.

*

Eesti naine, olgu noor või vana,
olema peab kindlalt seda meelt,
et ta kannab edasi me keelt,
kombestikku, haprakest kultuuri,
koduhoitu, looduslähedust,
usku, lootust, allesjäänud juuri,
väga lihtsat ehtsat emadust.

Eesti naine, olgu noor või vana,
olema peab kindlalt seda meelt,
et ta hälbida ei tohi sellelt teelt,
mis on esivanematest pandud maha
selleks, et me käiks seal püstipäi:
kes on ees, et vaataks selja taha
järgi oodates ka neid, kes maha jäid.

Eesti naine, olgu noor või vana,
olema peab kindlalt seda meelt,
et ta kaitseb Eesti maad ja keelt,
lapsi, loomi, õhku, vett ja loodust,
et ta kannab uhkelt oma leinad,
jagab rõõmusid ja kõike Looja loodut –
endakaitseks sisemised seinad.

Iial keegi ei saa kohutada
naist, kes seesmiselt on nõnda vaba.

EHTEESTLASLIK POEES

Et ulmefilm võib üle minna eluks,
see veider, uskumatu, rumal näib.
Siin, Balti mere vaiksuses lahesopis
on omad rütmid. Elu mujal käib.

Siis... kole järsku, ülearu äkki
sult võetakse su uhke tasakaal:
see „elu mujalt“ tuleb sinu tuppa –
ja see ei ole pelgalt virvendav ekraan,
vaid sõja hääl, vaid inimelu haprus,
vaid õudus, ahastus, vaid muresügavik.
Ja suure klirinaga vajub kokku
üks igavene mõiste: IGAVIK.

- - - - -

Vanaema jälle kõigest
omamoodi aru saab.
Ta ei taipa, et kui sõda,
veab see sõtta kogu Maa:

„Mina pole üldse olnud
suurem asi tapleja...
siis vast vaid, kui keegi tuleb
minu õue kaklema...”

- - - - -

11.september muutis maailma asjade käiku

*

Kallis laps,
kui meie elu
liiga libedalt
ei lähe,
kui meil leiba on,
kuid rõivaiks
mõnikord jääb
raha väheks,
kui meil rõivaid on,
kuid ehteiks
tuleb kopikatest
puudu,
kui meil ehteid on,
kuid kullaks
ikkagi mu laul
ei muutu;
kui meil
kohal pea
on katus,
selle all kuid
lossi pole,
kuid kui ise
halvas tujus

meie kunagi
ei ole,
kullast loobume
ja kodu
unistame
uhkeks majaks,
siis ka
silku-leiba
jätkub
meile
meie eluajaks.

Kallis laps,
see laul ei tulnud
mulle juhuslikult
pähe:
peab ju teadma,
mida teha,
kui kõik libedalt
ei lähe...

*

Kuidas küll
kalgineb süda
kividel käies.
Kuidas küll
sambla sees
sumades
maheneb meel.
Asfaldil astudes
nuga me peidame
käises,
metsateed kõndides
kakrakimp valgustab teed.
Millest see tuleb,
et meri me
meeletust mõistab,
tulle et vaadates
valet ei vanduda saa?
Ükskõik kui kõrgel
või kaugel
meist keegi
ka sõidab –
ikka ta teadma peab:
kuskil on olemas maa.

NOSTALGILINE POEES

Rabav vaikus teivasjaamas.
Puud ei kohise.
Rongimürinat ei ole.
Mets ei mühise.
Maa on ümberringi valge.
Rööpaid polegi.
Hirmus kahtlus imbub hinge:
kui ei tulegi?!

Kui ma oli õige väike,
vanaema-hella
rongisaabumise järgi
keeraks õige kella.
Nüüd me riik on liiga väike,
lühikesed maad,
et siin rasked raudsed ruunad
üldse sõita saaks.

Ihuüksi teivasjaamas.
Moosikohvrid käes.
Tulin vanaema juurest.
Ja vist siia jään.
Seisan seni teivasjaamas
kuni kivistun –
monumendiks reisijaile,
kel ei õnnestund...

veebruaries lõpetati rongiliiklus

POEES KEELTEST

Emakeelne laul mu suul
ja kõrvus isa hää,
kui ma vaiksel metsarajal
seisatama jään.
Lähen vanaema juurde –
seal on kodukandikeel,
hoopis teistem, kui me linnas
räägime, või tööl.

Lapsepõlves sõpradega
oli meil ka salakeel.
Mõtlen keeltest. Ja neid tuleb
meelde veel ja veel.
Näiteks: poes või pesumajas
kehtib olmekeel,
aga kalli kaenlas tunnen –
see on kehakeel.

Kui ma kirjutan 'poeese',
on see kirjakeel;
tuleb keegi miskit tahtma,
on tal mesikeel;
kohtusse või panka minnes
kehtib kantseliit...
Ajus mässab keelte-paabel –
ruttu ära siit!

Ruttu vanaema juurde:
tema juba teab,
kuidas kõigest südamega
aru saama peab.

POEES MÄLUST JA ÜHTSUSEST

Mis nädalasse ära mahub,
see mahub ka su elusse,
kuid ega iga pisisündmus
pea jäämagi su mälusse:
et mis on Helle Meril seljas*?
Või: kas käib saarte vahel praam?
Üks puudutab vaid kitsast ringi,
on teine võõras sisemaal...
Ei tea me mõne hetke pärast
Veerpalu võidusekundeid,
kuid nende kuldsed kümnendikud
veel kaua ühendavad meid.

Ja ilm! Kuis ilm võib ühendada
meid kõiki armsal Maarjamaal –
et kui on külm, on kõigil seda,
sest kes siis ilma vastu saab!

On vastlad sõidetud. Ja eile
sai alguse ka paastuaeg:
see lõbus vaheldus on neile,
kes harjund sööma kogu aeg.
Ent garanteerime, et kevad
Saab alguse taas märtsikuus –
ta pole iial jäänud ära –
ja kõik on jälle noor ja uus.

Ja mälu valima jääb ise,
mis talletada mälusse:
ta teab, mis mahtuda, mis mitte
võib ära sinu elusse.

Vabariigi aastapäeva ballil „Estonias“

POEES SÕPRUSEST

Sõprus ei küsi,
kui palju Sa kaalud,
oled Veevalaja,
Kalad või Kaalud.
Sõprus ei küsi,
kus olid nii kaua –
kui tuleb sõber,
katad vaikides laua.
Sõprus ei küsi,
olid kaugel või ligi:
sõber teab niigi –
kui pidi, siis pidi.
Sõprus ei küsi
„Kas oled mu sõber?“, –
ta tuleb su karguks,
kui su ihu on nõder.
Ta ei küsi kui pruut
„Kas olen sul ainus?“, –
Ta toob pudeli veini
ja toetab su vaimu.
Sõprus iial ei küsi,
kes noorem, kes vanem:
ta on nagu vein –
kui vanem, siis parem.

Arm on nii üürike.
Sõprus on püsiv.
Mina ta vanust küll
iial ei küsi...

*

Suurt õnne suudab kanda ainult see,
kel õnnetustes taltunud on meel.
Kes juhuslikult tormis paiskus randa,
ei suuda suure õnne koormat kanda.

Ja ainult see ei ole õnnes julm,
kes tunneb väärtusi – mis sünd, mis surm.

Sünd ime on. Ja surm on ülekohus.
Kes seda eitab, selle õnn on ohus.

Teid kõiki armastan – mu sisse see ei mahu –
ja nii ma tunnistan, suur õnn on rahu.

Ära tee minu käekäigust
numbrit, mu ema,
sul on minuta muresid küll.
Kõik, mis olen, saab täiskuuks,
lumeks ja lauluks –
ja sellest on ometi küll!

*

Ära vii mind siit ära,
siin on vaikusest vall,
siin on hangede sära
minu akende all.

Siin on tihased aknal
ja oravad puul,
siin on jäälilled aknal
ja tuttav on tuul.

Kaevutee on küll libe
ja sügav on kaev,
kuid ma olen ma ise
ja rõõmuks saab raev.

Vahel külm tungib hinge
ja olla on piin,
tuhm mõte teeb ringe,
kuid kõik see on siin.

Ei siit kaugele rända
ükski oie, ei nutt.
Iseenese kanda
on mu rahu. Ja rutt.

Siia ei ulatu kära,
aja ränkraske samm.
Ära vii mind siit ära –
siin mu rahu ja ramm.

KUULATA, MUUSIKA
Seksstett kvintetile

1.

Kes teab sõnu,
millega saab ülendada,
muusikat,
kandku neid endas.
Kes teab mõtteid,
mis muusikat kuuldes
ei kuulu talle endale,
pidagu neid salajas.
Igaühel on
oma muusika.
Igaühel on
oma sõnad
Igaühel on oma mõtted.
Kes teab midagi
rohkem,
jääb alati
millestki
ilma.

2.

Mitte midagi ei näi
kirjapandult nii kaunina
või ei kõla
väljaöelduna nii hästi
kui oli siis
kui oli.
Mitte midagi
ei ole võimalik
taastada.
Ja kogu me
loometöö
pole muud kui
taastamistöö.
Ja see
kuidas me selle
vastu võtame
on taastamistöö
taastamistöö
sest me taastame
juba kord taastatu
omaenese silma
ja hinge
ja äratundmise
järgi.
Ja see
omaenese näo järgi
loomise vajadus
on niisama vana
kui Jumal
kui maailm
kui sina
ja mina.

3.

Leinamuusika
algas juba keskpäeval
Kuigi oli alati teada
et ükskord see tuleb
tuli ta siiski
liiga järsku
Mis ime see on
mis hoiab meid koos
Igaüks elab oma
liivakellas
ja ometi me tunneme
kui mõni neist
katki kukub
Siis algab alati
leinamuusika
keskpäeval
ja keegi meist
ei tea täpselt
kust see tuli.

4.

Kõigel mis loodud,
on looja hingus
Iseenesest ei sünni midagi
Ja looja ei peagi
õnnelik olema
Ta võib üsnagi
õnnetu olla
Vahel tahaks ta mõndagi
tagasi võtta
Aga tagasi võtta
pole võimalik
Võimalik on
hävitada
Aga olemasolevat hävitada
on üsnagi raske
sest juba loodul
on looja hingus
mis võib temast enesest
tugevam olla

5.

Juba paotanud suu
juba paotanud suu
et lõhkuda vaikust
jäin mõtlema –
vaikus ei olegi paha
pole üldsegi paha
pole üldsegi paha
pole üldsegi paha
vahel peab olema vaikust
pisut peab olema vaikust
et teada et tahad
et teada et tahad
veidi kuulata vaikust
meis enestes

6.

Helid annavad andeks
Muusika mõistab ka mõistmatut
Ta ei kutsu ega palu
Ta ei sunni ega meelita
Ta on nagu ta on
nagu loom elab
nagu lill õitseb
nagu vihm sajab
nagu leht langeb
Muusika on muusika
Kes tahab läheb metsa
sest mets ju on –
loom elab
lill õitseb
vihm sajab
leht langeb

Kevad 1972